

UNIVERSITY OF ZADAR
Prof.dr. DANICA KARA
00385 (0)23 200 580
dskara@unizd.hr

Tempus project:
FURTHERANCE OF BOLOGNA PROMOTION IN CROATIA
Osijek, 9-10. ožujka 2007

**BOLONJSKA REFORMA I HRVATSKI
OBRAZOVNI SUSTAV
(NE) SUGLASJE**

Bolonjski proces = proces globalizacije

Globalizacijom se promovira međunarodna suradnja, mobilnost ljudi i znanja, ali i kompetitivnost na međunarodnom planu, a što je u osnovi i Bolonjske reforme.

Evidentno je da je Bolonjska deklaracija samo model za promjene koje su nužne u drušvu i visokoškolskom obrazovanju,

Primjena bolonjske reforme u zapadnoeuropskim zemljama razlikuje se od primjene iste u Hrvatskoj. Hrvatska prije svega treba savladati teškoće **tranzicijskih zemalja** uvjetovanih prijašnjim političkim sustavom.

Bolonjski proces kao odraz globalizacijskih procesa

Prilagodba obrazovnog sustava?

Bolonjska deklaracija je odraz nužnosti promjena u visokom obrazovanju koje su uzrokovane **globalizacijom**, tj. razvojem tehnologije, novim potrebama društva, integracijom tržišta na globalnom nivou i sl.

Status EU u globalizacijskim procesima naspram SAD, vodeće globalizacijske sile?

Temeljna strategija: promovirati EU obrazovni prostor kao **društvo utemeljeno na znanju** s ciljem jačanja kompetitivnosti na globalnom tržištu.

Predradnje:

- harmonizacijom, suradnjom, objedinjavanjem najkvalitetnijih programa (joint), i izradom zajedničkih, prepoznatljivih okvira u sustavu visokog obrazovanja, dubokim promjenama koje će biti u suglasju s krajnjim korisnicima i integriranim tržištem rada.

ZBOG ČEGA SE SUSTAV VISOKOG OBRAZOVNJA U HRVATSKOJ TREBAO MIJENJATI?

Osobine **prijašnjeg** obrazovnog sustava:

- sustav se temeljio na klasičnom obrazovanju stručnjaka širokog profila s dobrim **teoretskim znanjem**
- isti stručnjaci nisu imali priliku primjenjivati **znanje u praksi**, niti pratiti rezultate (obrazovni sustav nema komunikaciju s tržištem)
- neprihvatljivo **dug period studiranja** (6-8 godina)
- **nizak postotak prolaznosti** (mnogi koji su započeli studij nisu ga nikada završili)
- utjecaj **politike** na razvoj nekih programa iz društvenih i humanističkih znanosti

Bez sumnje je da ovakav sustav nije imao dobru osnovu za razvoj na kompetitivnom EU prostoru (**dobro strukturirani studiji, minimalan rok studiranja, specijalističke kompetencije**, i sl.)

BOLONJSKA DEKLARACIJA - GLOKALIZACIJA OBRAZOVANJA!!

- U Bolognskoj se deklaraciji izrijeком kaže da joj nije cilj stvaranje, nametanje jednoobraznog modela, nego **kompatibilnost, prepoznatljivost diploma i kvalifikacija, mobilnost, integracija i suradnja u okviru EU** (*joint programi, zajednički projekti i sl.*).
Krajnji je cilj ostvariti prepoznatljiv EU obrazovni sustav do 2010.

Temeljne, zajedničke odrednice bolonjske deklaracije su sljedeće:

- Stvaranje lako prepoznatljivog sustava u visokom obrazovanju
- Restrukturiranje starog sustava i uvođenje novog koji se temelji na 2 tj. 3 **ciklusa** (preddiplomski, diplomski, poslijediplomski)
- **ECTS** sustav bodovanja kompetencija i znanja i sposobnosti

***Mobilnost**

*Suradnja u **kontroli kvalitete**

*Promocija **EU dimenzije** u obrazovnom sustavu.

(Što je to EU identitet ?)

**Mutual trust!!!

PREDVIĐENE POTEŠKOĆE U PRIMJENI BOLONJSKE DEKLARACIJE

- nedostatak **znanstvenog osoblja**
- veliki broj prijavljenih i odobrenih studijskih programa koji nemaju temeljne uvjete za izvedbu nastave prema principima Bolonjske reforme
- sve to može imati dalekosežne posljedice u **skoroj evaluaciji** Sveučilšta u Hrvatskoj
- **odnos student profesor** je neprimjeren na mnogim studijskim programima, a što može uzrokovati nedostatak povjerenja u kvalitetu studija (*u okvirima Hrvatske, ali i na međunarodnom planu*),
- **međusobno povjerenje** (mutual trust) partnerskih institucija važna je odrednica Bolonjske reforme, a to se ogleda u malom broju združenih programa (joint programs) u Hrvatskoj
- **nedostatak ulaganja u znanost** (slabo plaćeni projekti, nedostatak tehničke opremljenosti, nedostatak novije literature za studente koja prati nove programe, međunarodna suradnja i sl.)

- **Nedostatak promotivnih aktivnosti hrvatskih Sveučilišta na međunarodnom planu**
- **Nedostatak programa na EU jezicima**
- **Potreba rangiranja Sveučilišta u Hrvatskoj (odabrati zajedničke parametre) zbog jačanja kompetitivnosti ('svi smo jednako dobri i loši')**
- **Studenti imaju pravo znati, posebice ako plaćaju, koje sveučilište će im dati najbolje znanje, sposobnosti koje će pojačati njihovu kompetitivnost na EU prostoru**
- **Nedostatak transparentnih informacija (website, brošure i sl.)**

- Sustav školarina, sponzorstva i sl. još nije dovoljno razvijen (npr. TOP stipendija i sl.) koji bi nagrađivao/promovirao kvalitetu kao jedini oslonac budućeg napretka.
- Vrednovanje prvostupnika iz određenih područja ide na štetu hrvatskih studenata jer im se smanjuje sposobnost natjecanja na EU prostoru u odnosu na istovjetne programe u inozemstvu. Završetkom preddiplomskih studija, koji traju tri godine, opis kompetencija, 'learning outcomes' .u nekim područjima je vrlo netransparentan i prestrog.

ZNANOST I PRAGMATIZAM TRŽIŠTA RADA

- Razvojem suvremenog društva javlja se potreba usklađivanja visokoškolskog **obrazovanja i tržišta rada**.
- S obzirom da se EU sastoji od zemalja sa specifičnim obrazovnim sustavom, bolje razumijevanje i stvaranje zajedničkog prostora znanja postala je nužnost, a to je moguće postići stvaranjem zajedničke platforme, kompatibilnih kvalifikacija, združenih studija, većom migracijom znanja i sl..

Reakcija Sveučilišta??

- Na Sveučilištima se javlja otpor promjenama i adaptaciji obrazovnog sustava analogno tržištu rada i brzim promjenama društva:
- Smatra se da visokoškolsko obrazovanje ne treba pratiti 'hirove' tržišta jer su neke vrijednosti u obrazovnom sustavu trajne i pozvane da prate promjene i daju svoj sud o njima.

Pitanje za raspravu?

Ovdje je bez sumnje nužno razgraničiti znanja, kompetencije koje su potrebne za tržište rada i novu ekonomiju, od 'slobodnog' istraživačkog rada.

Važno je promišljati o pomirenju dviju opcija:

- pragmatizam tržišta
- znanstvene discipline koje nisu nužno usmjerne suvremenom tržištu.

Ako bi orijentacija znanosti bila samo prema potrebama tržišta tada bi humanističke znanosti došle u vrlo tešku poziciju. To bi svakako imalo dalekosežne posljedice.

No, ta pojava je već sada na djelu, jer se financijska izdvajanja za humanističke znanosti znatno razlikuju od financijskih izdvajanja za prirodne i društvene znanosti.

DRUGA FAZA U PRIMJENI BOLONJSKE REFORME

U drugoj fazi primjene Bolonjske reforme treba obratiti pozornost na sljedeće:

- međunarodni aspekt,
- promociju hrvatskih Sveučilišta s ciljem privlačenja stranih studenata
- treba postići cilj da hrvatski studenti mogu ravnopravno sudjelovati na EU prostoru društva znanja
- pojačati međusobno povjerenje u kvalitetu VŠ obrazovanja u Hrvatskoj
- ujednačiti kriterije procjene kompetencija hrvatskih prvostupnika s onima iz EU

- trenutna pozicija hrvatskih studenata u nekim zemljama nije povoljna (npr. Velika Britanija > studenti iz ne-europskih zemalja plaćaju dvostruku školarinu). U SAD svi strani studenti imaju jednak status.

Zaključno:

- Reforma sustava visokog obrazovanja je bez sumnje nužna. Ona pojačava kompetitivnost hrvatskog društva, ekonomije u EU prostoru, pospješuje mobilnost, jednakopravnost, partnerstvo, kohabitaciju dvaju identiteta: nacionalni i EU, itd.